

CASA JUDEȚEANĂ DE PENSII BACĂU

***MATERIAL INFORMATIV
REFERITOR LA
STRATEGIA NAȚIONALĂ
ANTICORUPȚIE
2021-2025***

ANUL 2022

Corupția rămâne o provocare la nivel național și regional, deși în plan strategic, corupția este fenomenul infracțional care a făcut cel mai des și mai constant obiectul politicilor penale în România, începând cu anul 2001. Acest fenomen afectează societatea în cele mai diverse moduri, fiind de natură a genera consecințe negative atât în viața economică, cât și socială a cetățenilor. În acest sens, s-a putut observa că, în anumite instanțe, fenomenul corupției a afectat viața, integritatea fizică, încrederea față de instituțiile statului și patrimoniul cetățenilor.

Corupția rămâne o cauză care limitează perspectivele de dezvoltare a României și capacitatea de promovare a obiectivelor de politică externă, inclusiv a imaginii României în mediul internațional. Totodată, corupția afectează eficiența și profesionalismul din autoritățile și instituțiile publice, mai ales din perspectiva furnizării de servicii de interes general, aspect care generează o încredere scăzută a cetățenilor în capacitatea statului de a gestiona relațiile sociale. Cauzele fenomenului corupției sunt multiple, iar problematica prevenirii și combaterii corupției intră în spectrul de competență a mai multor instituții din România, care trebuie să coopereze pentru obținerea sinergiei în activitățile de promovare a integrității.

Din perspectiva mediului de afaceri privat din România, se poate constata că au fost înregistrate evoluții în promovarea integrității în mediul de afaceri, mai ales în cadrul întreprinderilor publice, care însă pot cunoaște progrese suplimentare, printr-o colaborare strânsă cu autoritățile și instituțiile publice, care pot impulsiona inițiativele de promovare a integrității în sectorul privat. Corupția nu reprezintă un impediment (deal-breaker) în derularea afacerilor din cauza percepției greșite a antreprenorilor potrivit căreia corupția ar fi necesară pentru a derula unele contracte în România.

O provocare suplimentară pentru autorități este cauzată de rolul corupției de facilitator al activității grupurilor de crimă organizată. Prin urmare, prezenta strategie include un obiectiv specific care are în vedere abordarea integrată a corupției și criminalității organizate, deoarece granița dintre corupție și criminalitate organizată este doar de ordin formal - conceptual, pentru rațiuni de abordare sistemică și coerentă din punct de vedere legal și instituțional.

Totodată, consecințele generate de pandemia COVID-19 trebuie să fie evaluate de către autoritățile și instituțiile publice competente în vederea gestionării corespunzătoare a acestora. Mai multe organizații internaționale din domeniul anticorupției au atras atenția asupra provocărilor existente în prezent la adresa transparenței, achizițiilor publice (în special, în sistemul de sănătate), integrității organelor de ordine și siguranță publică și oferirii de asistență medicală.

Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024 (denumită în continuare SNA 2020-2024) confirmă atașamentul autorităților române pentru apărarea statului de drept și a democrației, independența justiției și lupta împotriva corupției, subliniind totodată efectele sistemice negative generate de corupție la nivel național.

Actuala strategie va menține abordarea utilizată de strategiile anterioare, care au acordat prioritate măsurilor preventive în sectoarele expuse la corupție. Progresul dispart al prevenirii în perioada 2016-2020 a determinat menținerea sectoarelor identificate ca prioritare de strategia anterioară, cu suplimentarea acestora cu domeniul protecției mediului înconjurător și domeniul

protejării patrimoniului cultural și înlăturarea sistemului judiciar din categoria sectoarelor prioritare.

Prezenta strategie a fost realizată în urma unui amplu proces de consultare cu sectorul public, dar și cu societatea civilă și mediul de afaceri din România. Astfel, SNA realizează o radiografie a manifestării fenomenului la nivel național, și, corelativ, a capacității naționale de răspuns și prezintă o viziune integrată, armonizată inter-instituțional cu privire la misiunea și obiectivele necesar a fi asumate de principalele instituții cu responsabilități, cu obiective generale, specifice și acțiuni principale, individualizate în funcție de competențele legale ale fiecărei instituții și specificul sectoarelor prioritare.

SNA pune accent pe rafinarea mecanismelor de cooperare pentru obținerea unor rezultate cât mai eficiente în promovarea integrității și lupta împotriva corupției. Ca orizont de timp abordarea propusă vizează perioada 2021-2025.

○ Viziune

Viziunea acestei strategii este de a consolida sistemul național de prevenire și combatere a corupției prin consolidarea mecanismelor de identificare și gestionare a riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților circumscrise acestui fenomen, în vederea garantării profesionalismului și eficienței în sectorul public, a siguranței cetățenilor și de a susține un mediu social și economic dezvoltat.

Promovarea integrității organizaționale în sectorul public, dar și cel privat, este de natură a reduce cazurile de corupție, fraudă și incidentele de integritate în sectoarele expuse la corupție. Totodată, un mediu de integritate robust va sprijini România în atingerea obiectivelor asumate la nivel internațional în domeniul anticorupției și a statului de drept. În acest context, promovarea obiectivelor de politică externă a României, inclusiv prin îmbunătățirea imaginii României pe scena internațională, va accelera procesul de aderare a României la Convenția Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (denumită în continuare OCDE) privind combaterea mituirii funcționarilor publici străini în tranzacțiile comerciale internaționale, adoptată la Paris, la 21 noiembrie 1997, intrată în vigoare la data de 15 februarie 1999.

Resursele statului trebuie mobilizate coerent și eficient în vederea investigării și tragerii la răspundere penală a persoanelor implicate în activități circumscrise corupției inclusiv prin consolidarea mecanismelor de cooperare interinstituțională și a capacităților instituțiilor și autorităților competente, astfel încât să se asigure abordarea integrată a fenomenului.

Suplimentar măsurilor de combatere a corupției, strategia include măsuri care vizează latura de prevenire și educare atât a oficialilor, cât și a cetățenilor, cu privire la teme precum: integritatea organizațională și diminuarea riscurilor de corupție, cadrul incriminator național al faptelor de corupție, drepturile omului, accesul la informații publice, transparența decizională, impactul corupției "mici" asupra serviciilor publice, etc.

○ Misiune

Transpunerea în practică a viziunii se bazează pe următorii piloni:

- *voința politică* - factorul politic înțelege importanța unei societăți lipsite de corupție și va conlucra pentru aducerea la îndeplinire a măsurilor prevăzute de prezenta strategie;

- integritatea - reprezentanții instituțiilor și autorităților publice au obligația de a declara orice interese personale care pot veni în contradicție cu exercitarea obiectivă a atribuțiilor de serviciu și de a lua toate măsurile necesare pentru a evita astfel de situații;
- *prioritatea interesului public* - reprezentanții instituțiilor și autorităților publice au datoria de a considera interesul public mai presus de orice alt interes în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu. Aceștia nu trebuie să se folosească de funcția publică pentru obținerea de beneficii necuvenite patrimoniale sau nepatrimoniale, pentru ei, familiile lor sau persoane apropiate;
- *transparență* - reprezentanții instituțiilor și autorităților publice vor asigura accesul neîngrădit la informațiile de interes public, transparența procesului decizional și consultarea societății civile în cadrul acestui proces.

○ **Principii generale**

Fiecare măsură se subsumează următoarelor principii, a căror respectare este esențială pentru realizarea unei administrații publice moderne și eficiente:

- *principiul statului de drept în baza căruia este consacrată supremația legii, toți cetățenii fiind egali în fața acesteia*. Principiul are la bază respectarea drepturilor omului și presupune separația puterilor în stat;
- *principiul răspunderii* potrivit căruia autoritățile statului răspund pentru îndeplinirea atribuțiilor ce le revin, inclusiv pentru modul de implementare a strategiilor;
- *principiul gestionării responsabile a riscurilor generate de comportamente lipsite de integritate*, ca parte integrantă din procesul managerial desfășurat de către fiecare organizație;
- *principiul proporționalității în elaborarea și punerea în aplicare a procedurilor anticorupție*: instituțiile publice trebuie să elaboreze, să implementeze și să mențină proceduri complexe, adaptate și proporționale în raport de riscurile și vulnerabilitățile instituționale, precum și dimensionate în funcție de resursele și complexitatea organizației;
- *principiul răspunderii la cel mai înalt nivel de angajament*: Politicile de integritate nu vor fi eficiente dacă nu există un mesaj clar dat de administrație de la nivelul cel mai înalt în sensul sprijinirii acestor politici. Nivelul superior al conducerii pe fiecare palier al administrației trebuie să inițieze, să supravegheze și să conducă, prin puterea exemplului, punerea în aplicare a unei politici de respingere a corupției, recunoscând faptul că aceasta din urmă este contrară valorilor fundamentale ale integrității, transparenței și responsabilității și că aceasta subminează eficacitatea organizațională;
- *principiul prevenirii incidentelor de integritate* potrivit căruia identificarea timpurie și înlăturarea în timp util a premiselor apariției faptelor de corupție sunt prioritare și imperative. Atât instituțiile publice, cât și cele private, trebuie să dea dovadă de diligență în evaluarea partenerilor, agenților și contractorilor. Fiecare entitate ar trebui să evalueze riscurile de integritate asociate cu intrarea într-un parteneriat sau de contractare a unor acorduri cu alte entități și este datorare apoi să efectueze evaluări periodice ale riscurilor. La stabilirea de relații contractuale trebuie să verifice dacă respectivele organizații au politici și proceduri care sunt în concordanță cu aceste principii și orientări;
- *principiul eficacității în combaterea corupției*, care se bazează pe evaluarea continuă a activității instituțiilor cu atribuții în domeniu, atât din punctul de vedere al îndeplinirii cât mai complete a obiectivelor asumate pentru a produce efectele pozitive pe care societatea le așteaptă, cât și al managementului organizațional;

- *principiul coerenței de acțiune inter-instituționale*, în baza căruia instituțiile implicate în prevenirea și combaterea corupției trebuie să coopereze îndeaproape, asigurând o concepție unitară asupra obiectivelor ce trebuie îndeplinite și a măsurilor ce urmează a fi luate;
- *principiul parteneriatului public - privat*, care recunoaște importanța cooptării societății civile și a mediului de afaceri în activitățile concrete de implementare a măsurilor de prevenire a corupției;
- *principiul accesului neîngrădit la informațiile de interes public și al transparenței decizionale*;
- *principiul cooperării internaționale active, care are în vedere cooperarea activă în formatele operaționalizate la nivelul Uniunii Europene și a celorlalte organizații europene și internaționale la care România este parte* [Consiliul Europei, Convenția Organizației Națiunilor Unite (denumită în continuare ONU) împotriva Corupției (denumită în continuare UNCAC), Inițiativa Regională Anticorupție (denumită în continuare RAI), OCDE, etc], precum și asigurarea unui rol activ al României la nivel internațional.

○ **Definiții**

- *incident de integritate* - unul dintre următoarele evenimente privind situația unui angajat al unei autorități sau instituții publice sau al unei structuri din cadrul acestora: încetarea disciplinară a raporturilor de muncă sau de serviciu, ca urmare a săvârșirii unei abateri de la normele deontologice sau de la alte prevederi similare menite să protejeze integritatea funcției publice, inclusiv cele stabilite prin legislație secundară și terțiară, pentru care este prevăzută această sancțiune; trimiterea în judecată sau condamnarea pentru săvârșirea unei infracțiuni de corupție sau a unei fapte legate de nerespectarea regimului interdicțiilor, incompatibilităților, conflictului de interese sau declarării averilor; rămânerea definitivă a unui act de constatare emis de către Agenția Națională de Integritate, referitor la încălcarea obligațiilor legale privind averile nejustificate, conflictul de interese sau regimul incompatibilităților (definiția prevăzută în cuprinsul Metodologiei standard de evaluare a riscurilor de corupție în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale, aprobată prin Hotărârea de Guvern nr. 599/2018);
- *agenda de integritate organizațională* - reprezintă ansamblul priorităților și obiectivelor instituționale asumate de conducerea entității în vederea respectării și aplicării standarde legale de integritate, în vederea promovării unui climat de integritate organizațională. Agenda de integritate organizațională jalonează liniile directoare ce vor fi avute în vedere pentru elaborarea planului de integritate;
- *planul de integritate* - ansamblul de măsuri identificate de conducerea instituției ca remedii pentru riscurile și vulnerabilitățile instituționale la corupție identificate. Măsurile preconizate pot viza prevenirea corupției, inclusiv prin educarea angajaților, dar și a publicului-țintă vizat de activitatea instituției/autorității, întreprinderii publice, precum și combaterea corupției. Educarea angajaților va avea în vedere noile tendințe din domeniu, precum utilizarea intervențiilor comportamentale sau gestionarea schimbării climatului intern (utilizarea teoriei schimbării - "theory of change"). Autoritățile și instituțiile publice se vor asigura că formarea profesională ce vizează integritatea va avea în vedere obiective concrete și se va realiza de o manieră sustenabilă. Pentru întreprinderile publice, planurile de integritate vor încorpora îndrumările cuprinse în ghidul de bună practică al OCDE privind controlul intern, etica și conformitatea. Planurile de integritate sunt asumate prin acte juridice, precum ordine sau decizii ale conducerii entității;
- *standarde legale de integritate* - sunt avute în vedere acele măsuri de transparență instituțională și de prevenire a corupției consacrate de legislația națională și reflectate în inventarul anexă la SNA.

- *open contracting data standard* - este procesul de transparentizare a procesului de achiziție publică și derulare a contractelor prin punerea la dispoziție a datelor deținute de autoritățile publice și implicarea publicului și mediului de afaceri în identificarea și rezolvarea problemelor în domeniu. Procesul este compus din două etape principale: deschiderea datelor și implicarea cetățenilor și mediului de afaceri. Deschiderea datelor și publicarea lor se fac după standarde recunoscute ca buna practică la nivel internațional - Open Contracting Data Standard (denumit în continuare OCDS). Deschiderea datelor nu se limitează la procesul de achiziție, ci și la faza de contractare și desfășurare a contractelor. Implicarea publicului și a mediului de afaceri aduce beneficii prin găsirea de soluții alternative, mai eficiente, în folosirea banului public, precum și la depășirea unor probleme în derularea procesului de achiziție sau derulare a contractelor. Printre beneficii ar fi important de menționat: folosirea eficientă a fondurilor publice; oferirea posibilității accesării fondurilor publice de către o plajă mai largă de participanți, reducând costurile prin creșterea competiției; oferirea posibilității creșterii calității bunurilor și serviciilor contractate din fonduri publice; prevenirea corupției; promovarea unei analize participative a datelor pentru găsirea de soluții la problemele sectorului public și ale comunităților;
- *pantouflage* - noțiunea vizează interdicțiile după încheierea angajării în cadrul instituțiilor publice.

Noile abordări în managementul sectorului public, împreună cu posibilitățile extinse de muncă, au schimbat relațiile serviciului public și ale sectorului privat, precum și percepția publică asupra acestor relații. Necesitatea de a menține încrederea publicului, în special în perioadele de schimbare, sporește importanța dezvoltării și menținerii sistemelor ce abordează conflictele de interese, inclusiv pe cele care apar la migrarea funcționarilor publici către sectorul privat. Cele mai frecvente obiective ale unui sistem care abordează migrarea funcționarilor publici din sectorul public în cel privat sunt: (1) să se asigure că anumite informații dobândite în serviciul public nu sunt utilizate în mod abuziv; (2) să se asigure că exercitarea autorității de către un funcționar public nu este influențată de câștigul personal, inclusiv prin speranța sau așteptarea unei angajări viitoare și (3) să se asigure că accesul și contactele actualilor, precum și ale foștilor funcționari publici nu sunt utilizate pentru beneficiile nejustificate ale funcționarilor sau ale altora.

FENOMENUL CORUPȚIEI – CONTEXT

1.Contextul european și internațional

Importanța prevenirii și combaterii corupției este evidențiată de includerea problematicilor specifice acestui domeniu în diferite instrumente de drept internațional, atât în izvoare principale de drept, cât și în documente programatice de acest nivel.

UNCAC este un tratat internațional multilateral din domeniul anticorupției. Instrumentul internațional a fost negociat de statele membre ale ONU, a fost adoptat de Adunarea Generală a ONU în octombrie 2003 și a intrat în vigoare în decembrie 2005. Tratatul recunoaște importanța măsurilor preventive, cât și a celor de combatere din domeniul anticorupției, având o abordare de natură transfrontalieră cu privire la fenomenul corupției, inclusiv prin dispoziții referitoare la cooperarea internațională și cu privire la confiscarea produsului infracțiunilor de corupție. Biroul

ONU pentru droguri și criminalitate (în continuare UNODC) din Viena servește drept secretariat al UNCAC. Obiectivul UNCAC este de a reduce diferitele tipuri de corupție care pot apărea în context internațional, cum ar fi traficul de influență, abuzul de funcții, îmbogățirea ilicită, precum și corupția din sectorul privat.

RO participă activ în ciclul al doilea de evaluare a mecanismului de evaluare a implementării UNCAC, atât ca stat evaluator, cât și ca stat evaluat. RO a fost desemnată evaluator în cadrul procesului de evaluare a statelor Dominica și Republica Dominicană.

Totodată, RO este stat evaluat în al patrulea an de evaluare al celui de-al doilea ciclu, procedura de evaluare a implementării UNCAC fiind demarată în data de 19 iunie 2019. Evaluarea RO este realizată de către două State Părți la UNCAC, Republica Slovacă și Afganistan, conform Termenilor de Referință ai Mecanismului de Evaluare a implementării UNCAC.

OCDE este o organizație interguvernamentală care are drept scop dezvoltarea economiei și comerțului internațional. Cooperarea dintre România și OCDE în domeniul luptei anticorupție este gestionată în principal de Ministerul Justiției (denumit în continuare MJ) prin colaborarea cu următoarele formate de lucru:

- Rețeaua Anticorupție pentru Europa de Est și Asia Centrală (denumită în continuare ACN)

ACN sprijină statele membre în eforturile lor de reformă anticorupție, în special implementarea măsurilor anticorupție și aplicarea eficientă a legilor anticorupție.

România participă în mod activ la ACN prin reprezentanți ai MJ, ai Direcției Naționale Anticorupție (denumită în continuare DNA) și ai Agenției Naționale de Integritate (denumită în continuare ANI) și deține funcția de președinte a Rețelei de Aplicare a Legii ACN (denumită în continuare LEN). România deține statutul de membru din anul 2000.

- Grupul de lucru anti-mită (denumit în continuare WGB)

Înființat în 1994, WGB este responsabil pentru monitorizarea și aplicarea Convenției OCDE privind combaterea mituirii funcționarilor publici în cadrul tranzacțiilor comerciale internaționale și Recomandării Consiliului pentru a combate în continuare mituirea funcționarilor publici în cadrul tranzacțiilor internaționale și instrumente conexe. Sistemul de monitorizare inter-partes al WGB se desfășoară în etape succesive și este considerat ca fiind "standardul de aur" al monitorizării.

La acest format MJ participă în calitate de invitat.

- Grupul de lucru Senior Public Integrity Officials (denumit în continuare SPIO).

SPIO reprezintă un format de lucru al OCDE ce permite schimbul de informații și bune practici între experții din mediul guvernamental al statelor membre OCDE implicați în gestionarea conflictelor de interese, promovarea transparenței și integrității în sectorul public și asumarea responsabilității prin mecanisme interne și externe de control. Principalele obiective ale SPIO sunt:

- Promovarea elaborării și implementării politicilor de integritate și anticorupție, care sprijină buna guvernare;

- Consolidarea valorilor fundamentale, credibilității și capacității instituțiilor implicate în elaborarea politicilor publice și identificarea condițiilor care influențează procesul de elaborare a politicilor publice.

Acest format de lucru este gestionat de Directoratul de Guvernanță Publică al OCDE, iar MJ gestionează relația cu acest format de lucru al OCDE din anul 2019.

- Echipa Anticorupție (denumită în continuare Anti-corruption Task Team - ACTT) a Comitetului de Asistență pentru Dezvoltare (denumit în continuare DAC)

România deține calitatea de participant în cadrul DAC din anul 2018.

Rețeaua Autorităților de Prevenire a Corupției (Rețeaua Šibenik) este o rețea internațională a autorităților publice relevante în descoperirea și prevenirea săvârșirii faptelor de corupție, cu scopul de a promova colectarea, gestionarea și schimbul sistematic de informații și bune practici între aceste autorități, în parteneriat cu instituțiile internaționale interesate, precum Grupul de State împotriva Corupției (denumit în continuare GRECO). România a semnat declarația în 2018 în cadrul conferinței la nivel înalt denumită Consolidarea transparenței și a responsabilității pentru a asigura integritatea: uniți împotriva corupției, organizată de Președinția croată a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei (denumit în continuare CoE), GRECO și MJ din Republica Croația.

Din perspectiva europeană, sub egida Consiliului Europei a fost adoptată la Strasbourg la 27 ianuarie 1999 Convenția penală privind corupția, intrată în vigoare la data de 1 iulie 2002, ratificată de România prin Legea nr. 27/2002. De asemenea, statele membre ale Consiliului Europei și Comunitatea Europeană au adoptat la Strasbourg la 4 noiembrie 1999 Convenția civilă privind corupția, care definește în art. 2 "corupția", prin care "se înțelege faptul de a solicita, de a oferi, de a da sau de a accepta, direct sau indirect, un comision ilicit sau un alt avantaj necuvenit sau promisiunea unui asemenea avantaj necuvenit care afectează exercitarea normală a unei funcții sau comportamentul cerut beneficiarului comisionului ilicit sau al avantajului necuvenit sau al promisiunii unui asemenea avantaj necuvenit".

În ce privește domeniul anticorupție, Uniunea Europeană (denumită în continuare UE) a subliniat constant importanța reformelor legislative și a cadrului instituțional în materie, fie prin adoptarea legislației speciale anticorupție sau prin înființarea unor structuri specializate pentru investigarea și urmărirea penală a faptelor de corupție.

Tratatul privind funcționarea UE (denumit în continuare TFUE) stabilește că fenomenul corupției reprezintă un domeniu al criminalității având o gravitate deosebită și dimensiune transfrontalieră [art. 83 alin. (1) din TFUE]. Conform Raportului Anticorupție al UE, fenomenul corupției generează costuri comunității europene în valoare de 120 miliarde de EUR, iar peste 69% dintre cetățenii europeni consideră corupția inacceptabilă.

Implementarea SNA a făcut obiectul monitorizării realizate de către COM în cadrul Mecanismului de Cooperare și de Verificare. În ceea ce privește aprecierile Comisiei, exprimate în cadrul rapoartelor de monitorizare în decursul ciclului strategic încheiat, au conturat importanța SNA, ca fiind instrumentul de bază prin care se încurajează acordarea de prioritate măsurilor preventive adoptate de către administrația publică, atât la nivel național, cât și la nivel local (Raportul din anul 2016).

De asemenea, SNA a fost apreciată ca fiind instrumentul ce deține potențialul de a deveni o politică eficace de prevenire a corupției dacă este pusă în aplicare în mod corespunzător și monitorizată pe teren (Raportul din anul 2017).

Recomandările COM au vizat în permanență importanța susținerii de către factorul politic a procesului de implementare a SNA. Astfel, în cadrul aceluiași raport citat anterior, COM a apreciat că dat fiind că punerea în aplicare a strategiei anticorupție a fost lansată la nivel tehnic, în prezent, aceasta are nevoie de o susținere politică vizibilă din partea Guvernului și a autorităților locale pentru a se înregistra progrese, astfel cum s-a întâmplat în cazul punerii în aplicare a strategiei inițiale, când s-au depus eforturi în vederea răspândirii bunelor practici și a încurajării organismelor publice să aloce resurse și să acorde atenție activității de combatere a corupției. Miniștrii responsabili de administrația publică centrală și miniștrii din sectoarele cheie, cum ar fi educația sau sănătatea, ar putea juca un rol deosebit de important.

În decursul celor 4 ani, implementarea SNA a înregistrat progrese constante. În anul care a trecut s-au înregistrat în continuare progrese în ceea ce privește Strategia națională anticorupție (Raportul din anul 2018).

Susținerea implementării SNA de către factorul politic, dublată de eforturile de a asigura durabilitatea măsurilor și ireversibilitatea luptei împotriva corupției par a fi principalele deziderate exprimate de către COM în vederea îndeplinirii acestui obiectiv de referință. Prevenirea corupției este îngreunată de evoluțiile politice, care subminează credibilitatea progreselor fiind necesare eforturi suplimentare (Raportul din anul 2019).

România a ratificat mai multe instrumente internaționale împotriva corupției după cum urmează: Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției, Convenția privind dreptul penal asupra corupției și Convenția de drept civil privind corupția, ale Consiliului European.

GRECO a fost constituit în anul 1999 pe baza unui acord parțial extins al Consiliului European, deschis statelor membre ale organizației și țărilor care au contribuit la lucrările Grupului Multidisciplinar împotriva Corupției, România fiind membru GRECO încă de la înființare. Obiectivul acestuia este de a îmbunătăți capacitatea membrilor săi de a lupta împotriva corupției, sens în care monitorizează respectarea Principiilor directoare pentru lupta împotriva corupției, astfel cum au fost adoptate de Comitetul de Miniștri al Consiliului European, la data de 6 noiembrie 1997. De asemenea, GRECO monitorizează implementarea instrumentelor legale internaționale adoptate ca urmare a Programului de Acțiune împotriva Corupției.

În decursul anului 2019, Ministerul Justiției a inițiat demersuri în vederea alăturării la Rețeaua Europeană de Integritate și Autorități privind Avertizorii (denumită în continuare NEIWA).

Obiectivul de aderare la acest format a fost atins în anul 2020, alăturarea la acest demers reprezentând un context favorabil consolidării cooperării la nivel european între autoritățile naționale relevante în domeniul integrității.

NEIWA a fost înființată în luna mai 2019, la Haga, la inițiativa Autorității pentru Avertizori din Țările de Jos, în vederea realizării schimbului de bune practici în domeniul integrității.

Ca avantaje rezultate din calitatea de membru a MJ, precum și din participarea la activitățile și reuniunile rețelei, amintim realizarea schimbului de bune practici în domeniul integrității în general, și al avertizorilor de integritate, în special. Rețeaua a reprezentat până în prezent o bună oportunitate de învățare reciprocă cu scopul de a asigura consolidarea protecției avertizorilor.

RAI a fost înființată la Sarajevo, în februarie 2000, sub denumirea Inițiativa Anticorupție a Pactului de Stabilitate (denumită în continuare SPAI), organizație care are drept scop prevenirea corupției sub toate formele. Începând cu octombrie 2007, printr-o decizie a statelor membre, Inițiativa Anticorupție a Pactului de Stabilitate a devenit Inițiativa Regională Anticorupție, în urma transformării Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est în Consiliul pentru Cooperare Regională (RCC). RAI are drept membri 9 state din regiune, și anume: Albania, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Macedonia, Muntenegru, Republica Moldova, România și Serbia, precum și trei țări cu statut de observator: Polonia, Georgia și Slovenia.

RAI asigură o abordare multidisciplinară a luptei împotriva corupției, vizând aspecte precum: adoptarea instrumentelor legale internaționale, consolidarea statului de drept, promovarea transparenței și integrității în domeniul afacerilor, precum și dezvoltarea unei societăți civile active. Totodată, conferă tuturor partenerilor săi un cadru general pentru coordonarea, optimizarea eforturilor și dialogul permanent cu comunitatea donatorilor.

Implicarea MJ în RAI se realizează prin participarea activă la reuniunile periodice ale Comitetului de Conducere, găzduirea și organizarea unora dintre edițiile Școlii de vară pentru

tinerii magistrați, participarea la evenimentele RAI pentru a disemina bunele practici anticorupție dezvoltate în România.

C.2. Contextul național

Politicile preventive promovate prin strategie acoperă o mare varietate de aspecte, având drept scop formarea unei culturi a integrității, strategia fiind corelată cu toate instrumentele internaționale anticorupție la care România este parte (MCV, GRECO, UNCAC, RAI).

În acest sens, SNA reunește măsurile de transparență instituțională și de prevenire a corupției, reglementate de diverse acte normative referitoare la: codul etic/deontologic/de conduită, consilierul de etică, declararea averilor, declararea cadourilor, conflictele de interese, incompatibilitățile, transparența în procesul decizional, accesul la informații de interes public, protecția avertizorului în interes public, interdicțiile post-angajare în cadrul instituțiilor publice (pantouflage), funcțiile sensibile, gestionarea riscurilor de integritate și evaluarea ex- post a incidentelor de integritate.

2.Măsurile de transparență instituțională și de prevenire a corupției

I. Cod etic/deontologic/de conduită

Valorile etice și principiile general acceptate privind conduita sunt încorporate în coduri de conduită. În general, codul de conduită reprezintă un set de reguli adoptat în mod voluntar de grupul cărui i se adresează și nu este obligatoriu ca acesta să prevadă sancțiuni specifice pentru încălcarea regulilor prevăzute.

Codurile de conduită pot viza grupuri sau instituții foarte diverse, de la categorii profesionale până la companii sau instituții publice.

II. Consilierul de etică

În scopul respectării și monitorizării implementării principiilor și normelor de conduită de către funcționarii publici, conducătorii autorităților și instituțiilor publice desemnează un consilier de etică, funcționar public, de regulă din cadrul compartimentului de resurse umane [art. 451 alin. (1) din O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare]. Consilierul de etică exercită un rol activ în domeniul prevenirii încălcării normelor de conduită în conformitate cu prevederile art. 452 din O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare.

De asemenea, autoritățile și instituțiile publice au obligația de a coordona, controla și monitoriza respectarea normelor de conduită de către personalul contractual, din aparatul propriu sau din instituțiile aflate în subordine, coordonare sau sub autoritate, cu respectarea prevederilor în domeniul legislației muncii și a legislației specifice aplicabile - art. 558 alin. (1) din O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare.

III. Declararea cadourilor

Declararea cadourilor reprezintă o obligație legală reglementată de prevederile Legii nr. 251/2004 privind unele măsuri referitoare la bunurile primite cu titlu gratuit cu prilejul unor acțiuni de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției, precum și de dispozițiile Hotărârii Guvernului nr. 1126/2004 pentru aprobarea Regulamentului de punere în aplicare a Legii nr. 251/2004 privind unele măsuri referitoare la bunurile primite cu titlu gratuit cu prilejul unor acțiuni de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției.

IV. Declararea averilor și a intereselor

Declararea averilor și a intereselor este reglementată, în principal, de prevederile Legii nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, și de dispozițiile Legii nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare.

V. Conflictetele de interes

Legislația națională, respectiv Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, definește conflictul de interese ca fiind situația în care persoana ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică are un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin potrivit Constituției și altor acte normative.

Conflictul de interese de natură penală este definit de art. 301 din Codul penal, sub denumirea de folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane, ca fiind fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a îndeplinit un act prin care s-a obținut un folos patrimonial pentru sine, pentru soțul său, pentru o rudă ori un afin până la gradul II inclusiv,

Existența unui conflict de interese de natură administrativă nu presupune existența automată a unei fapte de corupție. Apariția unui conflict între interesele personale ale unui funcționar public și îndatoririle lui legale, fără ca acesta să fie rezolvat sau sancționat, poate avea ca rezultat corupția; un conflict de interese se poate concretiza, așadar, în cele din urmă, într-o infracțiune de corupție sau de serviciu. Soluționarea conflictelor de interese vizează, în consecință, adoptarea deciziilor în cadrul administrației publice exclusiv în baza interesului public.

VI. Incompatibilități

Problematika incompatibilităților este reglementată de Legea nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative și Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare.

Pentru a evita confundarea conflictelor de interese cu incompatibilitățile este necesar să avem în vedere faptul că dacă, pentru existența unui conflict de interese persoanele publice trebuie să ia o decizie care să influențeze un interes personal, pentru a se afla într-o situație de incompatibilitate un oficial public nu trebuie să ia nicio decizie, fiind suficient faptul că exercită concomitent două sau mai multe funcții al căror cumul este interzis de lege.

VII. Interdicții după încheierea angajării în cadrul instituțiilor publice (pantouflage)

Legislația privind interdicțiile post-angajare vizează prevederi care sunt cuprinse în acte normative diverse, neexistând o reglementare unitară în acest sens:

- Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice, cu modificările și completările ulterioare - Secțiunea a 4-a Reguli de evitare a conflictului de interese, art. 61;
- Legea nr. 99/2016 privind achizițiile sectoriale - Secțiunea a 4-a Reguli de evitare a conflictului de interese, art. 74;
- Legea nr. 672/2002 privind auditul public intern - art. 22 alin. (5);
- Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției - art. 94 alin. (3);
- O.U.G. nr. 66 din 29 iunie 2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora - art. 13 alin. (1);
- Legea Concurenței nr. 21/1996 - art. 70;
- Legea nr. 100/2016 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii - art. 45;
- O.U.G. nr. 87/2020 privind organizarea și funcționarea Corpului de control al prim-ministrului, precum și pentru instituirea unor măsuri de îmbunătățire a activității acestuia - art. 7 alin. (3).

VIII. Transparență în procesul decizional

Transparența organizațională și decizională în cadrul unei organizații constituie instrumente optime în descurajarea și combaterea abuzurilor și a faptelor de corupție. Legea nr. 52/2003 stabilește regulile procedurale minime aplicabile în vederea transparenței decizionale în cadrul autorităților administrației publice centrale și locale, care pot fi dezvoltate conform specificului autorității prin elaborarea unei proceduri privind transparența decizională.

IX. Accesul la informații de interes public

Conform art. 31 alin. (1) din Constituția României, dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngădit, iar potrivit dispozițiilor alin. (2) al aceluiași articol, autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.

Accesul liber și neîngădit la informația de interes public constituie, astfel cum stipulează și art. 1 din Legea nr. 544/2001, unul dintre principiile fundamentale ale relațiilor dintre persoane și autoritățile publice, în conformitate cu Constituția României și cu documentele internaționale ratificate de Parlamentul României.

Așadar, accesul la informațiile de interes public reprezintă un drept al persoanelor, căruia îi corespunde obligația corelativă a autorităților și instituțiilor publice de a asigura exercitarea lui corespunzătoare. Astfel, orice persoană are dreptul să solicite și să obțină de la autoritățile și instituțiile publice informațiile de interes public, în condițiile reglementate de Legea nr. 544/2001, iar autoritățile și instituțiile publice sunt obligate să asigure persoanelor, la cererea acestora, informațiile de interes public solicitate în scris sau verbal.

X. Protecția avertizorului în interes public

În prezent, protecția avertizorului în interes public este reglementată în legislația națională a României de Legea nr. 571/2004 privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile publice și din alte unități care semnalează încălcări ale legii. Aceasta a apărut ca urmare a unei nevoi de instrumente legale pentru autoreglarea sistemului de integritate în cadrul administrației publice.

Anul 2020 a adus o nouă provocare legislativă, respectiv adoptarea Directivei (UE) nr. 2019/1937 privind protecția persoanelor care raportează încălcări ale dreptului Uniunii, precum și obligația corelativă a Statelor membre UE (SM) de a o transpune în dreptul intern. În acest context, cadrul legislativ național va fi armonizat conform standardelor europene.

XI. Funcțiile sensibile

În conformitate cu definiția prevăzută de Ordinului Secretariatului General al Guvernului (denumit în continuare OSGG) nr. 600/2018, funcție sensibilă este considerată acea funcție care prezintă un risc semnificativ de afectare a obiectivelor entității prin utilizarea necorespunzătoare a resurselor umane, materiale, financiare și informaționale sau de corupție sau fraudă.

Potrivit pct. 2.2.6 din Standardul 2 - Atribuții, funcții, sarcini din OSGG nr. 600/2018, conducătorul entității publice dispune identificarea funcțiilor sensibile pe baza unor factori de risc, centralizarea acestora la nivelul entității publice și stabilirea unei politici adecvate de gestionare a acestora prin elaborarea unor măsuri, astfel încât efectele negative asupra activităților desfășurate în cadrul entității publice să fie minime.

În ceea ce privește cadrul normativ, Noul Cod penal, adoptat prin Legea nr. 286/2009, intrat în vigoare la data de 1 februarie 2014, reglementează, în Titlul V al Părții speciale, "Infrațiunile de corupție și de serviciu", acesta fiind structurat în două capitole: Capitolul I - "Infrațiunile de corupție" (art. 289-294) și Capitolul II - "Infrațiunile de serviciu" (art. 295-309).

În contextul referirii la legislația națională ce reglementează infrațiunile de corupție amintim și Legea nr. 78 din 8 mai 2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție.

XII. Riscuri și vulnerabilități la corupție în administrația publică

Un element strategic al activității de prevenire a corupției și de asigurare a unui nivel ridicat de integritate îl constituie managementul riscurilor. Managementul riscurilor de corupție în cadrul administrației publice centrale/locale presupune identificarea, analizarea, evaluarea și monitorizarea riscurilor de corupție, precum și stabilirea și implementarea măsurilor de prevenire și control al acestora.

Hotărârea Guvernului nr. 599/2018 reglementează Metodologia standard de evaluare a riscurilor de corupție în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale, împreună cu indicatorii de estimare a probabilității de materializare a riscurilor de corupție, cu indicatorii de estimare a impactului în situația materializării riscurilor de corupție și formatul registrului riscurilor de corupție. Totodată, acest act normativ aprobă Metodologia de evaluare a incidentelor de integritate în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale, împreună cu formatul raportului anual de evaluare a incidentelor de integritate.

DOMENIUL ACHIZIȚIILOR PUBLICE

În ceea ce privește domeniul achizițiilor publice, constatăm că majoritatea măsurilor prevăzute de obiectivul specific 3.6. din SNA 2016-2020 au fost implementate de către instituțiile responsabile. Cu toate acestea, domeniul achizițiilor publice rămâne expus riscurilor de corupție din prisma accesului la resurse financiare. Totodată, pandemia COVID-19 a expus vulnerabilitățile din sistem, mai ales din perspectiva achizițiilor de aparatură medicală, medicamente și echipamente de protecție.

Un rol important în promovarea agendei anticorupție în acest domeniu este deținut de Agenția Națională pentru Achizițiile Publice (denumită în continuare ANAP), instituție care s-a implicat activ implementarea măsurilor prevăzute de SNA 2016-2020 în acest domeniu.

Din perspectiva transparenței în achiziții publice, ANAP și Agenția pentru Agenda Digitală a României (în continuare AADR) asigură publicarea de informații privind societățile condamnate definitiv, precum și cu cele care nu au executat în mod corespunzător contractele atribuite în cadrul procedurilor de achiziții publice.

Implicarea sectorului privat în promovarea integrității în achiziții publice s-a realizat în cadrul Proiectului "Pactele de Integritate - Mecanisme de control civil pentru salvagardarea fondurilor europene", finanțat de Comisia Europeană.

Proiectul pilot este implementat de Transparency International Romania și Institutul pentru Politici Publice, care testează Pactele de Integritate în cadrul a două proiecte:

- "Creșterea gradului de acoperire și de incluziune a sistemului de înregistrare a proprietăților în zonele rurale din România", derulat de ANCP, finanțat prin Programul Operațional Regional;
- Proiectul de realizare a Catalogului Electronic pentru școli, derulat de Ministerul Educației, finanțat prin Programul Operațional Competitivitate.

Din punct de vedere al sprijinului metodologic, prin intermediul proiectului SIPOCA 45, în cadrul căruia ANAP are calitate de beneficiar, a fost dezvoltat Ghidul online al achizițiilor publice (www.achizitiipublice.gov.ro), care oferă suport operațional tuturor actorilor implicați în sistemul național al achizițiilor publice. Ghidul oferă informații care acoperă toate procesele unei proceduri de achiziție publică, realizată de către orice autoritate contractantă, pe întreg parcursul de derulare a tuturor activităților, mai precis de la momentul identificării unei nevoi până la analiza gradului de realizare a indicatorilor de performanță asociați achizițiilor și oferirea datelor și informațiilor cu privire la rezultatele obținute și identificarea măsurilor de îmbunătățire a proceselor de achiziții publice.

ANAP a întreprins diverse acțiuni în vederea adoptării unor norme și proceduri necesare eficientizării controlului ex-ante, finalizându-se cu o metodologie, șase note interne și patru acte normative.

În ceea ce privește rezultatele privind măsura derulării unor cursuri de formare profesională în materia achizițiilor publice, este de menționat acțiunea dezvoltată de ANAP în parteneriat cu MJ, INM și ANFP. Institutul Național al Magistraturii și Agenția Națională a Funcționarilor Publici au derulat programe de formare profesională în domeniul achizițiilor publice.

ANAP și MJ, în calitate de instituții responsabile, au depus eforturi pentru dezvoltarea unui mecanism de recompensare pentru ofertanții care s-au dovedit a fi integri în derularea afacerilor lor. Având în vedere dificultățile întâmpinate în ceea ce privește implementarea acestei măsuri cu respectarea cadrului unional, a fost consultată și Comisia Europeană DG GROWTH: Piață Internă, Industrie, Antreprenoriat și IMM-uri, care nu a putut oferi un sprijin având în vedere caracterul general al măsurii.

O altă măsură care nu a fost implementată în acest ciclu strategic a fost realizarea analizei practicii judiciare în materie de achiziții publice. Această măsură va fi avută în vedere pentru a fi preluată în viitoarea SNA.

MJ a continuat să acorde importanță integrității în domeniul achizițiilor publice, inclusiv din perspectiva temelor de evaluare aferente misiunilor de evaluare tematică aferente SNA 2016-2020, care au vizat, printre altele, mecanismul de prevenire a conflictului de interese în procedura de atribuire a contractelor de achiziție publică (Sistemul PREVENT, gestionat de Agenția Națională de Integritate). Sub aspectul conformării la dispozițiile Legii nr. 184/2016 privind instituirea unui mecanism de prevenire a conflictului de interese în procedura de atribuire a contractelor de achiziție publică, analiza a relevat faptul că personalul autorităților contractante implicat în procedurile de atribuire a contractelor de achiziție publică completează și/sau actualizează și transmit Agenției Naționale de Integritate formularul de integritate în mod corespunzător, respectiv conducătorii autorităților contractante și persoanele desemnate cu completarea și actualizarea formularelor de integritate dispun toate măsurile necesare pentru eliminarea unui prezumtiv conflict de interese, atunci când în procedurile în cauză sunt emise avertismente de integritate.

În concluzie, deși au fost înregistrate evoluții importante în domeniu, achizițiile publice rămân un sector prioritar de intervenție strategică pentru actualul document programatic.

CAPACITATEA NAȚIONALĂ DE RĂSPUNS

D.1. Arhitectura instituțională de prevenire și combatere a fenomenului corupției

În România, principalele instituții publice a căror activitate se încadrează în sfera luptei împotriva corupției sunt următoarele: **MJ, Ministerul Afacerilor Interne (denumit în continuare MAI), prin Direcția Generală Anticorupție (denumită în continuare DGA) și Poliția Română, Agenția Națională de Integritate (denumită în continuare ANI), Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (denumit în continuare PÎCCJ), Direcția Națională Anticorupție (denumită în continuare DNA) și Departamentul pentru lupta antifraudă (denumit în continuare DLAF) și Corpul de control al prim-ministrului.**

Ca organ al puterii executive, MJ elaborează politicile publice, strategiile și planurile de acțiune în domeniul justiției, al prevenirii și combaterii corupției și formelor grave de criminalitate, inclusiv prin raportare la obiectivele programului de guvernare. În subordinea Ministerului Justiției, își desfășoară activitatea Agenția Națională de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate (denumită în continuare ANABI), care are drept scop asigurarea unei creșteri a ratei de executare a ordinelor de confiscare dispuse în materie penală, printr-o administrare eficientă a bunurilor sechestrate care sunt repartizate Agenției de procurori și judecători.

Implementarea SNA se realizează sub autoritatea și în coordonarea Ministrului Justiției, cu raportare către Guvern. Totodată, pentru sprijinirea procesului de monitorizare și de implementare a măsurilor prevăzute de strategie, Direcția de Prevenire a Criminalității (denumită în continuare DPC) din cadrul MJ asigură Secretariatul tehnic al SNA.

Agencia Națională de Integritate se ocupă de colectarea, monitorizarea și verificarea declarațiilor de avere și interese, în vederea identificării incompatibilităților, conflictelor de interese și averilor nejustificate. ANI este o instituție autonomă, neaflându-se sub egida vreunei alte autorități sau instituții publice. Agenția monitorizează dacă instituțiile publice și-au colectat și publicat declarațiile de avere ale funcționarilor din cadrul lor și verifică corectitudinea acestora. ANI aplică sancțiuni doar în cazul nedepunerii declarațiilor. În

cazul în care descoperă nereguli în declarații, agenția sesizează cazul autorităților competente.

Ministerul Public instrumentează cazurile de mică corupție, prin parchetele de pe lângă tribunale, parchetele de pe lângă tribunalele specializate, parchetele militare, precum și prin parchetele de pe lângă curțile de apel.

Direcția Națională Anticorupție este o structură de parchet specializată în combaterea corupției mari și medii. Este creată ca un instrument necesar în descoperirea, investigarea și aducerea în fața instanței a cazurilor de corupție medie și mare. Prin activitatea sa, contribuie la reducerea corupției, în sprijinul unei societăți democratice apropiate de valorile europene. DNA este o entitate independentă în raport cu instanțele judecătorești, cu parchetele de pe lângă acestea, precum și în relațiile cu celelalte autorități publice.

Ministerul Afacerilor Interne elaborează politici publice în materie și are în subordine o structură care abordează în mod specializat diferite segmente ale activității de prevenire și combatere a corupției. Direcția Generală Anticorupție exercită atribuții de prevenire și combatere a corupției la nivelul MAI, desfășurând activități de investigare și cercetare a faptelor de corupție săvârșite de personalul MAI. DGA a sprijinit PÎCCJ și DNA în activitatea de instrumentare a unor dosare penale complexe, iar decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 21 din 07 iulie 2020 a clarificat sfera de competență a acestei instituții. Totuși, în perspectivă, este necesară analizarea și, după caz, revizuirea cadrului normativ și de funcționare a DGA, pentru adaptarea capacității operaționale la tendințele și dinamica fenomenului de corupție.

Poliția Română efectuează activități de prevenire și combatere a corupției, conform competențelor legale. Astfel, Poliția Română, prin structurile de investigare a criminalității economice, desfășoară activități de investigare și cercetare a infracțiunilor, inclusiv a celor de corupție. De asemenea, Poliția Română, prin structurile de operațiuni speciale, utilizează investigatori sub acoperire și desfășoară activități pentru punerea în executare a unor mandate de supraveghere tehnică și în cazurile de corupție.

Departamentul pentru lupta antifraudă se organizează ca structură cu personalitate juridică în cadrul aparatului de lucru al Guvernului, acesta îndeplinind următoarele funcții:

- a) funcția de coordonare a luptei antifraudă, în scopul asigurării unei protecții efective și echivalente a intereselor financiare ale Uniunii Europene în România;
- b) funcția de control, în scopul identificării de nereguli, fraude și alte activități ilicite ce aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene în România.

Având în vedere componenta de prevenire și educație a acestui demers strategic, implementarea măsurilor necesită sprijinul punctual și al altor parteneri instituționali, precum: Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației, Ministerul Sănătății și Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației.

Corpul de control al prim-ministrului și structurile de control din cadrul administrației publice centrale desfășoară activități de control administrativ constând în verificarea respectării dispozițiilor legale referitoare la organizare și funcționare, respectiv la îndeplinirea atribuțiilor generale și specifice aparținând entităților publice controlate, având ca scop depistarea eventualelor abateri.

D.2. Limite de acțiune ce afectează capacitatea națională de prevenire și combatere a corupției

- Lipsa asumării de către palierul politic a agendei naționale anticorupție și a angajamentului de a nu afecta cadrul legislativ și instituțional din domeniul anticorupției;
- Raportarea neunitară a incidentelor de integritate și asumarea unor abordări formaliste privind măsurile de remediere a acestora;
- Necesitatea consolidării structurilor de prevenire la nivelul instituțiilor publice, precum și a celor de control intern și audit, alături de specializarea analizei de riscuri instituționale, inclusiv prin întărirea rolului de coordonare metodologică a Corpului de control al prim- ministrului în domeniul controlului administrativ desfășurat la nivelul administrației publice;
- Educația anticorupție reprezintă o prioritate majoră. Există un deficit semnificativ de cunoaștere de către angajați și manageri a standardelor legale de integritate (protecția avertizorului în interes public, consilierea etică, interdicțiile post- angajare - pantouflage, gestionarea funcțiilor sensibile). Totodată, cetățeanul trebuie să își cunoască drepturile, inclusiv prin derularea unor activități de educație pentru promovarea integrității, și să aibă acces la mecanisme clare și eficiente de semnalare a corupției;
- Intensificarea eforturilor de consolidare a integrității în mediul de afaceri, inclusiv în întreprinderile publice, mai ales prin promovarea unor inițiative sectoriale de consolidare a standardelor de integritate și a mediului de conformitate în mediul de afaceri;
- Din rapoartele transmise de UAT-uri, se poate remarca o abordare formalistă a prevenirii corupției la nivel local, deși față de ciclul strategic anterior, au apărut într-un număr semnificativ de UAT-uri proceduri interne privind: declararea cadourilor, prevenirea conflictelor de interese și incompatibilităților și instituția avertizorului în interes public. Prevederile privind interdicțiile post-angajare (pantouflage-ul) și informațiile privind publicarea datelor în format deschis sunt puțin cunoscute și aplicate de către personalul din UAT-uri.

OBIECTIVE GENERALE ȘI DIRECȚII DE ACȚIUNE

Obiectivele generale și direcțiile de acțiune cuprinse în acest capitol au în vedere și se completează cu prevederile celorlalte strategii naționale și sectoriale relevante.

OBIECTIV GENERAL NR. 1 - CREȘTEREA GRADULUI DE IMPLEMENTARE A MĂSURILOR DE INTEGRITATE LA NIVEL ORGANIZAȚIONAL

Obiectiv specific nr. 1.1. - Implementarea măsurilor de integritate la nivel național

1. Adoptarea și distribuirea în cadrul instituției a declarației privind asumarea unei agende de integritate organizațională;
2. Adoptarea și distribuirea în cadrul instituției a planului de integritate, urmare consultării angajaților și a evaluării de risc conform H.G. nr. 599/2018 și asigurarea resurselor necesare implementării acestuia;
3. Evaluarea anuală a modului de implementare a planului și adaptarea acestuia la riscurile și vulnerabilitățile nou apărute;
4. Identificarea, analizarea, evaluarea și monitorizarea riscurilor de corupție, precum și stabilirea și implementarea măsurilor de prevenire și control al acestora, conform H.G. nr. 599/2018;
5. Identificarea, evaluarea și raportarea unitară a incidentelor de integritate, conform H.G. nr. 599/2018, precum și stabilirea unor măsuri de prevenire și/sau control urmare producerii acestora;

6. Transmiterea contribuțiilor solicitate de secretariatul tehnic și participarea la activitățile de coordonare și monitorizare a strategiei;
7. Intensificarea utilizării noului portal al SNA pentru creșterea gradului de informare al publicului despre monitorizarea implementării SNA, a noilor tendințe și evoluții în domeniul integrității;
8. Monitorizarea elaborării și implementării planului de integritate în cadrul a trei instituții publice, în sistem pilot;
9. Îmbunătățirea criteriilor de selecție, promovare și/sau recompensare a persoanelor aflate în funcții publice, prin consolidarea garanțiilor de integritate, luând în calcul inclusiv abaterile de la normele etice.

Obiectiv specific nr. 1.2. - Îmbunătățirea cooperării internaționale în domeniul integrității

1. Promovarea unui rol activ al României în cadrul inițiativelor regionale și internaționale anticorupție;
2. Îmbunătățirea schimbului de informații și cooperării cu autoritățile și structurile similare din alte state, organismele și agențiile internaționale în vederea promovării integrității;
3. Creșterea gradului de utilizare a instrumentelor prevăzute în documentele adoptate la nivel regional sau internațional care vizează cooperarea internațională în prevenirea și combaterea fenomenului corupției.

OBIECTIV GENERAL NR. 2 - REDUCEREA IMPACTULUI CORUPȚIEI ASUPRA CETĂȚENILOR

1. Creșterea gradului de educație anticorupție a cetățenilor și oficialilor publici, cu accent pe drepturile acestora în relația cu autoritățile și instituțiile publice și impactul corupției asupra serviciilor publice;
2. Consolidarea profesionalismului în cariera personalului din sectorul public, inclusiv prin aplicarea efectivă a mecanismelor de evaluare a performanțelor, evitarea numirilor temporare în funcțiile publice de conducere, transparentizarea procedurilor de recrutare în sectorul public și asigurarea stabilității funcției publice;
3. Asigurarea unei protecții efective a cetățenilor care sesizează presupuse incidente de integritate săvârșite de furnizorii de servicii publice;
4. Formarea unei culturi civice de confruntare a fenomenului corupției "mici", inclusiv prin utilizarea noilor tehnologii (de exemplu, social media);
5. Digitalizarea serviciilor publice care pot fi automatizate, cu scopul de a reduce riscurile de corupție generate de interacțiunea directă cu oficialii publici;
6. Reglementarea transparentă a procedurilor de obținere cu celeritate (sau în regim de urgență) a serviciilor publice;
7. Evaluarea ex-post a politicilor publice din perspectiva performanței și a rentabilității cheltuielilor publice.

OBIECTIV GENERAL NR. 3 - CONSOLIDAREA MANAGEMENTULUI INSTITUȚIONAL ȘI A CAPACITĂȚII ADMINISTRATIVE PENTRU PREVENIREA ȘI COMBATerea CORUPȚIEI

Obiectiv specific nr. 3.1. - Eficientizarea măsurilor preventive anticorupție prin remedierea lacunelor și a inconsistențelor legislative, precum și prin asigurarea implementării lor efective

1. Revizuirea cadrului normativ privind consilierul de etică în scopul consolidării statutului și mandatului acestuia (raportat la evoluțiile ulterioare: analiza necesității de consolidare a statutului consilierului de etică prin reglementarea ca funcție distinctă, fără cumularea cu atribuțiile de serviciu derulate în mod curent, cu considerarea modificării statutului temporar - fie în sensul permanentizării, fie în sensul majorării perioadei de 3 ani);
2. Asigurarea funcționării unei rețele naționale a consilierilor de etică (evenimente anuale cu caracter formativ și de diseminare a celor mai bune practici);
3. Asigurarea de către instituțiile tutelare a aplicării efective și unitare a legislației de transpunere a Directivei nr. 2019/1937 în toate structurile subordonate acestora, inclusiv în cadrul întreprinderilor publice;
4. Derularea de sesiuni de informare adresate sectorului public și a celui privat privind noul cadru legislativ de transpunere a Directivei nr. 2019/1937;
5. Elaborarea unui ghid privind protecția avertizorilor în interes public care va include bune practici identificate la nivel național și european;
6. Instituirea unui cadru normativ unitar de reglementare a interdicțiilor post-angajare din sistemul public în sistemul privat și vice-versa, a unor proceduri de control privitor la respectarea acestora și a sancțiunilor aferente încălcării interdicțiilor, precum și instituirea unor proceduri de verificare a priori de către angajatorii din sectorul privat a respectării interdicțiilor la angajare.

Obiectiv specific nr. 3.2. - Extinderea culturii transparenței pentru o guvernare deschisă în administrația publică

1. Monitorizarea și evaluarea aplicării de către administrația publică centrală și locală a standardului general de publicare a informațiilor de interes public prevăzut în Anexa nr. 4; (Anexa nr. 4 va include și următorii indicatori: publicarea anuală a sumei fondurilor europene atrase de fiecare instituție centrală și evidențierea acestui aspect pe pagina de internet a instituției; publicarea pe pagina de internet a autorității contractante a documentelor privind execuția contractului: declarații de calitate și conformitate, procese verbale de recepție, ordine de plată);
2. Modificarea cadrului legislativ în vederea asigurării aplicării uniforme a standardului general de publicare a informațiilor de interes public ex-officio la nivelul autorităților publice centrale și locale;
3. Asigurarea cadrului operațional și legal în vederea utilizării platformei E-consultare - catalog centralizat de publicare a proiectelor de acte normative spre consultare publică;
4. Dezvoltarea platformei CONECT (Catalogul Organizațiilor Neguvernamentale pentru Evidență, Consultare și Transparență) pentru a sprijini preluarea adecvată de către autoritățile administrației publice a specializării de la nivelul societății civile;
5. Consolidarea și extinderea platformei Registrului Unic de Transparență a Intereselor (RUTI) la nivelul Parlamentului României și administrației publice locale, precum și prin creșterea gradului de conștientizare a importanței principiilor integrității și transparenței și integrității în procesele decizionale.
6. Actualizarea evidenței unice a persoanelor juridice fără scop patrimonial cu statut de utilitate publică și sprijinirea autorităților inițiatoare în vederea realizării monitorizării și evaluării aplicării prevederilor O.G. nr 26/2000 în materia statutului de utilitate publică.

Obiectiv specific nr. 3.3. - Îmbunătățirea capacității de gestionare a eșecului de management prin corelarea instrumentelor care au impact asupra identificării timpurii a riscurilor și vulnerabilităților instituționale

1. Auditarea internă, o dată la doi ani, a sistemului de prevenire a corupției la nivelul tuturor autorităților publice;
2. Auditarea externă a sistemelor de integritate organizațională la nivelul administrației publice centrale și, ulterior, la nivelul administrației publice locale;
3. Evaluarea mecanismului de control intern managerial din perspectiva standardului nr. 1 - etica, integritatea, în vederea identificării vulnerabilităților aferente;
4. Întărirea mecanismelor de gestionare a riscurilor de corupție prin dezvoltarea de aplicații informatice dedicate acestora;
5. Elaborarea Strategiei Naționale pentru lupta antifraudă 2021-2027, sub coordonarea Departamentului pentru lupta antifraudă;
6. Organizarea de acțiuni de conștientizare și de formare profesională în vederea eficientizării cooperării cu EPPO în cursul investigațiilor sau al urmăririlor penale desfășurate, în conformitate cu principiul cooperării loiale.

OBIECTIV GENERAL NR. 4 - CONSOLIDAREA INTEGRITĂȚII ÎN DOMENII DE ACTIVITATE PRIORITARE

Obiectiv specific nr. 4.1. - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în sistemul public de sănătate

1. Consolidarea mecanismului de prioritizare a alocărilor bugetare și evaluare a oportunității deciziilor MS și CNAS privind utilizarea fondurilor publice conform unor metodologii specifice;
 2. Transparentizarea utilizării resurselor publice prin publicarea centralizată a datelor privind achizițiile din sănătate (pe site-ul www.ms.ro și alte platforme informatice);
 3. Suplimentarea și consolidarea structurilor de control și integritate ale MS și CNAS;
 4. Instituirea la nivelul MS și CNAS a unui mecanism comun de monitorizare și control al furnizorilor din sistemul de asigurări sociale de sănătate;
 5. Consolidarea mecanismului de trasabilitate a medicamentelor pe piața românească;
 6. Introducerea în contractul de management al spitalelor publice a unor indicatori de evaluare prin care actele de corupție, incompatibilitățile, abuzurile și conflictele de interese ale personalului din subordine să fie considerate eșecuri de management;
 7. Optimizarea implementării Metodologiei standard de evaluare a riscurilor de corupție în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale, în cadrul sistemului de sănătate publică;
 8. Desfășurarea de activități continue de îndrumare metodologică pe teme privind transparența, etica și integritatea, dedicate personalului din instituțiile din sistemul de sănătate publică.
- Monitorizarea implementării acestui obiectiv specific va fi realizată de către un Grup de lucru dedicat, care se va reuni trimestrial. Procedura de monitorizare va fi detaliată în cadrul Metodologiei de monitorizare a implementării strategiei, aprobată prin Ordin al Ministrului Justiției, după consultarea platformelor de cooperare.

Obiectiv specific nr. 4.2. - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în sistemul național de educație

1. Abordarea în cadrul disciplinelor ce vizează dezvoltarea și diversificarea competențelor sociale și civice în cadrul învățământului preuniversitar a tematicilor referitoare la prevenirea victimizării și discriminării, statul de drept, gestionarea agresivității și prevenirea corupției;
 2. Aprobarea unui ghid pentru elaborarea codului de etică, adaptat nevoilor specifice, la nivelul unităților de învățământ preuniversitar;
 3. Consolidarea publicării standardizate a informațiilor privind veniturile, cheltuielile, achizițiile publice, sponsorizările, precum și activitatea academică de la nivelul unităților sistemului de învățământ de stat/instituțiilor de învățământ (publicare centralizată/agregată);
 4. Extinderea protocolului privind educația juridică în școli inclusiv pentru mediul universitar;
 5. Consolidarea mecanismelor de autorizare/acreditare/certificare a furnizorilor de cursuri anticorupție din perspectiva calității serviciilor, inclusiv prin instituirea unui mecanism de evaluare continuă a calității serviciilor și dezvoltarea unui mecanism de selecție aleatorie a evaluatorilor ANC prezenți la examenele de certificare în urma derulării cursurilor cu respectarea obligațiilor de evitare a conflictelor de interese și pantouflage-ul între aceștia și furnizorii de formare;
 6. Reglementarea la nivelul legislației primare a situațiilor care pot genera conflicte de interese sau incompatibilități în rândul personalului didactic, precum practicile de tipul meditațiilor acordate de către personalul didactic elevilor de la propriile clase, participarea la after-school-urile deținute de către personalul didactic a elevilor de la propriile clase, elaborarea subiectelor de examinare de către personalul didactic pentru elevii de la propriile clase;
 7. Creșterea obiectivității prin identificarea de soluții IT în scopul desemnării componenței formatelor de evaluare din cadrul sistemului de învățământ (precum ARACIS, ARACIP, CNPEE);
 8. Asigurarea corectitudinii evaluărilor cadrelor didactice în conformitate cu obiectivele programelor de studii și cu normele de integritate prin stabilirea unei proceduri standard de selecție aleatorie a membrilor comisiilor de evaluare a acestora;
 9. Organizarea de cursuri de etică și integritate, cu accent pe cele destinate cadrelor didactice din învățământul superior care predau cursuri de etică și integritate, și punerea accentului pe aspecte de etică în cursurile de metodologie a cercetării în cadrul învățământului universitar;
 10. Utilizarea de softuri anti-plagiat atât pentru evaluările majore (lucrări de licență, disertație, teze de doctorat etc.) din învățământul superior, cât și pentru evaluările curente din cadrul programelor de studii (de exemplu, eseuri);
 11. Uniformizarea aplicării standardelor de integritate prin exercitarea de către Ministerul Educației a unui rol activ de sprijin/îndrumare metodologică a tuturor responsabililor de implementarea SNA din unitățile subordonate sau aflate în coordonarea sa, inclusiv prin elaborarea de proceduri model;
 12. Transparentizarea și standardizarea proceselor de luare a deciziilor în domeniul asigurării calității, concomitent cu clarificarea rolurilor instituțiilor publice cu responsabilități în domeniu (de exemplu, MEN - ARACIS), astfel încât deciziile din domeniu să fie predictibile și ușor de urmărit de către beneficiarii lor și de către societate per ansamblu. De exemplu, transparentizarea modului de stabilire a numărului maxim recomandat de studenți școlarizați;
 13. Evaluarea impactului și, după caz, revizuirea periodică a instrumentelor de monitorizare, evaluare și sancționare a abaterilor de la etica și integritatea academică.
- Monitorizarea implementării acestui obiectiv specific va fi realizată de către un Grup de lucru dedicat, care se va reuni trimestrial. Procedura de monitorizare va fi detaliată în cadrul

Metodologiei de monitorizare a implementării strategiei, aprobată prin Ordin al Ministrului Justiției, după consultarea platformelor de cooperare.

Obiectiv specific nr. 4.3. - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în administrația publică locală

1. Crearea unui cadru unitar de reglementare cu privire la procedurile administrative disponibile la nivelul UAT-urilor, reducând astfel gradul de vulnerabilitate;
2. Digitalizarea procesului de obținere a autorizațiilor (în ceea ce privește cele cinci proceduri administrative descrise în cadrul Studiului privind analiza procedurilor administrative care sunt cele mai vulnerabile la corupție) și minimalizarea interacțiunii dintre funcționarul public și cetățean;
3. Actualizarea anuală a scorului index al integrității în cadrul administrației publice locale;
4. Realizarea unor proiecte/activități în comun cu participarea autorităților publice locale și a reprezentanților societății civile, având ca obiectiv prevenirea corupției, promovarea eticii și integrității;
5. Stabilirea unor condiții de eligibilitate din perspectiva cadrului de integritate aplicabil pentru APL în vederea accesării fondurilor publice;
6. Transparentizarea procedurilor de alocare de fonduri prin programele naționale de investiții și eficientizarea mecanismelor de colectare și publicare de date referitoare la implementarea proiectelor finanțate prin program.

Obiectiv specific nr. 4.4. - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în domeniul achizițiilor publice

1. Analizarea practicii judiciare în materie de achiziții publice, analiză utilă pentru unificarea practicii, inclusiv prin promovarea recursurilor în interesul legii (măsură preluată din SNA 2012-2015);
2. Elaborarea unei hărți naționale de risc, care să aibă drept scop identificarea funcțiilor implicate în achiziții publice care sunt vulnerabile la corupție, a domeniilor în care achizițiile publice sunt mai expuse corupției și a etapelor procedurilor de achiziții publice în care apar indicii de corupție;
3. Atragerea și menținerea în sistem a personalului specializat în achiziții publice, inclusiv prin consolidarea statutului acestora, profesionalizarea personalului și asigurarea unui regim de protecție adecvat împotriva tentativelor de intimidare sau corupere;
4. Elaborarea unor ghiduri pentru achiziții publice directe și modele de proceduri pentru procedurile instituționale exceptate de la Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice, cu modificările și completările ulterioare;
5. Continuarea reformei controlului ex-ante prin creșterea capacității personalului implicat în această activitate de a identifica acele elemente care pot afecta intensitatea și calitatea competiției în cadrul procedurilor de atribuire verificate;
6. Încurajarea utilizării unor abordări inovative pentru implicarea societății civile în monitorizarea integrității achizițiilor publice;
7. Adăugarea în documentația de achiziții a unor chestionare privind programele de integritate ale ofertanților.

Obiectiv specific nr. 4.5. - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în mediul de afaceri

1. Continuarea demersurilor României de a deveni membru cu drepturi depline al OCDE și al grupurilor de lucru relevante ale organizației, și, în special, în Grupul de lucru Anti-mită.

- Aceasta presupune, de asemenea, aderarea la Convenția OCDE privind combaterea mituirii funcționarilor publici străini în tranzacțiile comerciale internaționale, adoptată la Paris, la 21 noiembrie 1997, intrată în vigoare la data de 15 februarie 1999 și punerea în aplicare a acesteia;
2. Reglementarea introducerii funcției de conformitate în cadrul întreprinderilor publice și crearea unui standard ocupațional adecvat pentru ofițerii de conformitate;
 3. Dezvoltarea unui sistem național de monitorizare a conformității din perspectiva integrității, la nivelul întreprinderilor publice;
 4. Consolidarea utilizării planurilor de integritate ca instrumente manageriale pentru promovarea integrității organizaționale în cadrul întreprinderilor publice;
 5. Realizarea schimbului de bune practici în implementarea programelor de integritate între mediul privat și sectorul public;
 6. Publicarea în format deschis a indicatorilor economici și de performanță (inclusiv a bugetelor și subvențiilor primite de la autorități publice) pentru întreprinderile la care statul este acționar, atât prin structuri ale administrației publice centrale, cât și locale;
 7. Elaborarea unui studiu privind incidentele de integritate și a măsurilor de remediere luate în mediul de afaceri din România;
 8. Aplicarea standardelor aferente open contracting data;
 9. Încurajarea operatorilor privați să introducă în contracte clauze anticorupție, care să permită părții care nu se află în culpă să denunțe unilateral contractul în cazul în care cealaltă parte este condamnată definitiv pentru corupție și să utilizeze chestionare de due diligence pentru evaluarea programelor de integritate ale partenerilor de afaceri, pe întreg lanțul de aprovizionare și distribuție.

Obiectiv specific nr. 4.6. - Creșterea transparenței publicității politice și a integrității finanțării partidelor politice, precum și a integrității alegerilor și referendumurilor

1. Includerea unei definiții a publicității politice în Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
2. Creșterea transparenței informațiilor privind publicitatea politică online, precum și persoanele implicate în finanțarea, pregătirea, amplasarea și distribuția de publicitate politică, concomitent cu marcarea ca atare a publicității politice;
3. Raportarea și centralizarea electronică a informațiilor privind finanțarea activității curente a partidelor politice, finanțarea campaniilor electorale și a campaniilor pentru referendum;
4. Asigurarea publicității în formate accesibile a surselor de finanțare a activității partidelor politice, a campaniilor electorale și a campaniilor pentru referendum, precum și a cheltuielilor aferente;
5. Modificarea criteriilor de acordare a subvențiilor de la bugetul de stat pentru activitatea partidelor politice, în vederea extinderii ariei de acordare a acestora și în cazul partidelor politice care, deși nu au obținut mandate în Parlament sau în consiliile județene, beneficiază de un grad de reprezentativitate semnificativ;
6. Formarea continuă a persoanelor care pot deveni membri ai birourilor electorale și ai oficiilor electorale, a experților electorali, precum și a operatorilor de calculator, cu privire la aspectele de integritate specifice proceselor electorale și la diminuarea riscurilor de corupție, precum și instituirea unui mecanism de evaluare a performanțelor acestora;
7. Reglementarea și punerea la dispoziția birourilor electorale și a oficiilor electorale a unui instrument informatic de verificare a decăderilor și interdicțiilor privind dreptul de a fi ales și dreptul de a ocupa o funcție publică eligibilă;

8. Adoptarea măsurilor necesare pentru operaționalizarea Rețelei electorale naționale reglementate de Legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente.

Obiectiv specific nr. 4.7. - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în activitatea membrilor Parlamentului

1. Îmbunătățirea transparenței procesului legislativ:

(i) prin dezvoltarea în continuare a regulilor privind dezbaterile, consultările și audierile publice, incluzând criteriile pentru un număr limitat de circumstanțe în care să fie ținute ședințe secrete și asigurarea implementării acestora în practică;

(ii) prin evaluarea practicii existente și revizuirea în consecință a regulilor pentru a asigura publicitatea în timp util a proiectelor legislative, amendamentelor la aceste proiecte, precum și a agendelor și rezultatelor ședințelor comisiilor, și pentru a asigura termene adecvate pentru depunerea amendamentelor și

(iii) prin luarea măsurilor corespunzătoare pentru ca procedura de urgență să fie aplicată cu titlu de excepție într-un număr limitat de circumstanțe;

2. Asigurarea existenței unui mecanism de respectare a Codului de conduită atunci când este necesar;

3. Stabilirea unui set robust de reguli cu privire la cadouri, ospitalitate, favoruri și alte beneficii pentru parlamentari și asigurarea că un astfel de sistem este înțeles și aplicat în mod corespunzător;

4. Introducerea de reguli privind modul în care membrii Parlamentului să interacționeze cu persoane care desfășoară activități de lobby și alți terți care încearcă să influențeze procesul legislativ;

5. Analizarea și îmbunătățirea sistemului de imunități al senatorilor în exercițiu, inclusiv al acelor care sunt și actuali sau foști membri ai Guvernului, inclusiv prin reglementarea unor criterii clare și obiective privind deciziile de ridicare a imunității;

6. Autoritatea parlamentară să înființeze pentru membrii săi (i) un sistem de consiliere prin care parlamentarii să poată solicita sfaturi în materie de integritate și (ii) să ofere formare specializată și regulată cu privire la implicațiile normelor existente și a celor care vor fi adoptate în materia prezervării integrității parlamentarilor, inclusiv viitorul Cod de conduită;

7. Asigurarea unei cooperări interinstituționale corespunzătoare cu privire la raportarea gradului de implementare a recomandărilor formulate de organismele internaționale în materia luptei împotriva corupției.

Obiectiv specific nr. 4.8. - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în domeniul protecției mediului înconjurător

1. Instruirea personalului din cadrul autorităților publice centrale și locale și a reprezentanților sectorului privat cu privire la aspectele de integritate specifice domeniului mediului înconjurător (inclusiv gestionarea conflictelor de interese în procesul de aplicare a legislației de mediu și de utilizare a resurselor naturale) și diminuarea riscurilor de corupție;

2. Identificarea activităților care sunt cele mai vulnerabile la corupție;

3. Colaborarea cu PÎCCJ, CSM, INM, ME și MAI în vederea dezvoltării unei curricule pt formarea profesională a practicienilor implicați în prevenirea și combaterea criminalității de mediu, care să includă aspecte privind prevenirea și combaterea faptelor de corupție asociate (Recomandare 8. GENVAL - ar trebui să ofere mai multe oportunități de formare pentru practicienii implicați în depistarea și/sau combaterea infracțiunilor împotriva mediului (de exemplu poliția, autoritățile vamale, procurori și judecători);

4. Dezvoltarea/consolidarea parteneriatelor cu organizațiile non-guvernamentale/sectorul privat ce activează în domeniul protecției mediului (GENVAL 10.1.2. 2. statele membre sunt încurajate să elaboreze instrumente eficiente de cooperare cu ONG-urile pentru îmbunătățirea soluționării plângerilor din domeniul mediului, precum cele stabilite între autoritățile române și Greenpeace; (a se vedea 5.1.5 și 5.5).

Obiectiv specific nr. 4.9. - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în domeniul protejării patrimoniului cultural

1. Adoptarea unui cadru transparent, bazat pe criterii obiective pentru numirea, organizarea și funcționarea comisiilor de specialitate;
2. Identificarea situațiilor care pot genera conflicte de interese pe parcursul emiterii certificatelor, acordurilor, avizelor, autorizațiilor;
3. Adoptarea unui cod de etică pentru membrii comisiilor de specialitate, precum și reglementarea obligației membrilor comisiilor de specialitate de a depune declarații de interese;
4. Transparentizarea, simplificarea și informatizarea procesului de emiterie a certificatelor, acordurilor, avizelor, autorizațiilor și ordinelor de ministru referitoare la obiective de patrimoniu cultural;
5. Întărirea mecanismului de inspecție și control cu privire la emiteria certificatelor, acordurilor, avizelor, autorizațiilor și ordinelor de ministru referitoare la obiective de patrimoniu cultural;
6. Elaborarea și implementarea de proceduri operaționale având conținut cadru unitar la nivelul serviciilor deconcentrate ale ministerului.

OBIECTIV GENERAL NR. 5 - CONSOLIDAREA PERFORMANȚEI DE COMBATERE A CORUPȚIEI PRIN MIJLOACE PENALE ȘI ADMINISTRATIVE

Obiectiv specific nr. 5.1. - Continuarea progreselor înregistrate în investigarea cu imparțialitate și în soluționarea de către instanțe a faptelor de mare corupție și la nivel local

1. Efectuarea de investigații profesionale și imparțiale în cazurile de competența DNA;
2. Alocarea unui sediu nou al DNA și asigurarea resurselor financiare necesare amenajării noului sediu, care să fie adecvat inclusiv din perspectiva structurii de sprijin EPPO și pentru Serviciul Tehnic, care urmează a fi dezvoltat;
3. Dezvoltarea în continuare a Serviciului Tehnic aferent DNA, inclusiv la nivel teritorial (3 centre zonale, cu personal din cei 90 de ofițeri de poliție prevăzuți), pentru a putea îndeplini sarcinile rezultate din aplicarea metodelor speciale de supraveghere tehnică prevăzute de Codul de procedură penală, inclusiv ca o consecință a Deciziei CCR nr. 51/2016;
4. Asigurarea resurselor financiare și umane necesare desfășurării activităților de suport al investigațiilor în cauze de corupție la nivel înalt prin alocarea și bugetarea unui număr suplimentar de 90 de posturi de ofițeri de poliție judiciară în cadrul DNA;
5. Crearea unui Compartiment de analiză a datelor de interes operativ rezultate din dosarele instrumentate de DNA;
6. Analiza anuală a datelor rezultate din rechizitoriile întocmite de procurorii DNA și, respectiv, din hotărârile judecătorești definitive pentru identificarea tipologiilor infracționale;
7. Intensificarea eforturilor de unificare a practicii judiciare în materie de corupție, inclusiv prin promovarea căilor ordinare de atac și a recursurilor în interesul legii;
8. Monitorizarea dosarelor penale mai vechi de 1 an de la data sesizării de către conducătorii parchetelor și stabilirea măsurilor necesare soluționării acestora;

9. Asigurarea sprijinului financiar și de infrastructură pentru Structura de sprijin a procurorilor europeni delegați în România (inclusiv a celor trei birouri teritoriale);
10. Utilizarea efectivă a mecanismelor legale și instituționale de recuperare a creanțelor provenite din infracțiuni;
11. Creșterea capacității Poliției Române și Direcției Generale Anticorupție pentru documentarea, investigarea și cercetarea penală a faptelor de corupție conform competențelor, prin specializarea personalului și asigurarea resurselor materiale și financiare necesare;
12. Dezvoltarea capacității operaționale a structurilor Poliției Române și Direcției Generale Anticorupție care desfășoară activități privind protecția martorilor, constatarea infracțiunilor flagrante, folosirea investigatorilor sub acoperire, colaboratorilor ori informatorilor, respectiv care utilizează metode speciale de supraveghere sau cercetare prevăzute de lege, în cazul infracțiunilor de corupție;
13. Dotarea tehnică și asigurarea resurselor financiare și umane necesare cadrului operațional privind preveșirea și combaterea corupției.

Obiectiv specific nr. 5.2. - Asigurarea integrității în exercitarea funcțiilor și demnităților publice

1. Evaluarea și actualizarea legislației privind cadrul de integritate, pentru a răspunde recomandărilor mecanismului de Cooperare și Verificare (MCV) și mecanismului privind statul de drept (Rule of Law);
2. Consolidarea ANI prin alocarea resurselor financiare și umane necesare în vederea îndeplinirii atribuțiilor din Legea pentru transpunerea directivei privind protecția avertizorilor în interes public;
3. Digitalizarea sistemului de declarare a averilor și intereselor, în vederea automatizării procesului de completare, depunere și procesare;
4. Organizarea de sesiuni de instruire destinate persoanelor care se află sub incidența Legii nr. 176/2010;
5. Elaborarea unui pachet de tip "induction" adresat demnitarilor și cabinetelor acestora, care să faciliteze integrarea în cadrul administrației publice și Parlamentului României, inclusiv din perspectiva normelor de integritate aplicabile;
6. Proiectarea unei platforme digitale de conștientizare și prevenire prin care părțile interesate relevante vor putea clarifica, singure, anumite obligații care vizează cadrul de integritate, pe care acestea trebuie să le respecte.

Obiectiv specific nr. 5.3. - Prevenirea și combaterea corupției, ca facilitator al activității grupurilor de criminalitate organizată

1. Analiza practicii judiciare în materie de corupție asociată criminalității organizate în vederea identificării tipologiilor relevante;
2. Eficientizarea regimului de protecție a personalului implicat în activități de prevenire și combatere a corupției, cu accent pe oficialii care desfășoară activități în legătură cu grupurile de criminalitate organizată;
3. Consolidarea capacității organelor de urmărire penală de a identifica situațiile în care grupurile de criminalitate organizată beneficiază de sprijin din partea unor oficiali;
4. Dezvoltarea unui mecanism care să declanșeze alerte în situația în care sistemele informatice ale agențiilor de aplicare a legii sunt interogate în vederea obținerii ilegale de informații operative;

5. Analiza și, după caz, revizuirea cadrului legislativ de funcționare a DGA în vederea alinierii la exigențele de politică penală generală și pentru adaptarea capacității operaționale la tendința și dinamica fenomenului de corupție.

Obiectivul specific 5.4. - Întărirea rolului de coordonare metodologică a Corpului de control al prim-ministrului în domeniul controlului administrativ desfășurat la nivelul administrației publice centrale:

1. Reglementarea funcției de coordonare metodologică a structurilor cu atribuții de control din cadrul ministerelor și autorităților din administrația publică centrală, cu respectarea independenței operaționale a acestora, în vederea creării unui standard de calitate în control, aplicabil la nivelul întregului aparat guvernamental;
2. Consolidarea capacității structurilor de control administrativ din administrația publică centrală de a identifica riscurile și vulnerabilitățile instituționale, implicit pe cele ce vizează aspecte de integritate;
3. Organizarea unor sesiuni de pregătire și perfecționare a personalului cu atribuții de control;
4. Dezvoltarea unui mecanism de cooperare între structurile de control administrativ în vederea desfășurării unor acțiuni de control pluridisciplinare.

IMPLICAȚII PENTRU BUGET

Implementarea strategiei se va realiza în limitele strategiilor fiscal-bugetare pentru perioada 2021-2024. Finanțarea se va asigura din bugetele instituțiilor implicate, în limita sumelor aprobate anual pentru această destinație. Pentru cazurile în care aceste resurse nu sunt încă acoperite, este important ca fiecare instituție publică, autoritate publică și întreprindere publică să își revizuiască prioritățile bugetare pentru a asigura reflectarea în bugetele pentru anii 2021-2025 a resurselor minimale.

În vederea îndeplinirii obiectivelor prezentei strategii vor fi avute în vedere și surse de finanțare alternative celor de la bugetul de stat, precum fondurile structurale aferente perioadei 2021- 2027 sau finanțarea externă oferită de alte organizații/state (spre exemplu, Banca Mondială, Mecanismul financiar norvegian, asistență bilaterală din partea altor state).

Aplicarea hotărârii de Guvern se va realiza în limitele strategiei fiscal-bugetare în vigoare, precum și în limita fondurilor aprobate anual cu această destinație prin legile bugetare anuale instituțiilor implicate în implementarea Strategiei.